

DOI 10.36074/logos-31.03.2023.11

МОТИВНИЙ ПРОГРЕС І МОТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗА ДЕРЖАВОТВОРЧОГО ПАТРІОТИЗМУ НАЦІЇ НА ОСНОВІ СТРАТЕГІОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

ORCID ID: 0000-0001-5996-7724

Карпінський Борис Андрійович

д-р.екон.наук, професор,
професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом
Львівський національний університет імені Івана Франка

УКРАЇНА

Результативність становлення й розвитку людини через власну діяльність пов'язана з зовнішніми об'єктивними умовами та суб'єктивною сферою. Саме в знаходженні точки рівноваги між ними отримується необхідний результат, тобто коли випуск продукції підкріплюється потребою в ній, а в економіці до цього додається ще складова прибутку, яка органічно все ж залежить від купівельної спроможності ринкових суб'єктів. Гармонізація й визначення оптимального балансу у суб'єктивній сфері потреб, інтересів, стимулів, мотивів пов'язується із специфікою першочерговості (зародкового імпульсу) функції спонукання людини до дії й конкретизації прикладених зусиль. У цьому переплетінні суб'єктивних ознак мотив відіграє важливу роль, оскільки через нього відображається реальна спрямованість суб'єкта в майбутнє, зокрема, його потяг до формування ближчого та віддаленого життєвого простору, а значить через мотив демонструється його внутрішня зрілість та й окреслюється прагнення чогось досягнути в розвитковій системі.

Практично мотив стає спонукаючим імпульсним поштовхом до свідомого прояву її активності, яка проявляється в діях, забезпечуючи при цьому задоволення визначених потреб. Об'єктивно, що дії людини в мотивних випадках спрямовані на досягнення певної мети із усвідомленими цілями. Виходячи з цього, мотив виступає як першопричина постановки тих чи інших цілей у процесі формування й розвитку потреб. Окрім означених функцій спонукання та цілеспрямовання в мотиві проявляються й інші, зокрема: рішення та регулювання. Загальне поєднання цих функцій мотиву суб'єкта в єдиний процес визначають характерну можливість ними управляти, що забезпечується вже у системі управління мотивним середовищем.

Зазначимо також, що хоча об'єктивні умови посідають вагоме місце в діяльності, вже починаючи від початкової фази зародження, але лише при цілеспрямованій дії суб'єктивних сил індивідуума властиво й синтезується (формується) сама діяльність. Діяльність людини безпосередньо пов'язана та відображається в її діях, які спрямовані на зміну оточуючого світу та й внутрішнього світу конкретної особи через отримування за їх реалізації навички й досвід, які в сукупності визначають прогрес. Прогрес – це суб'єктивна дія індивідуума на зміну оточуючих чинників, призводячи до відображення результату діяльності.

Водночас, мотивний прогрес – це мотивний результат діяльності індивідуума, який стосується реалізації його потенціалу, тобто прикладання сили чи зусилля, або: *мотивний прогрес = мотивний потенціал суб'єкта – результат мотивної дії.*

Загалом мотивний прогрес може бути індивідуальним та колективним. Об'єктивно, що колективний буде ще характеризуватись й синергічним ефектом. Задіявання мотивів в колективі має бути спрямовуючим, оскільки при їх багатовекторності може значно нівелюватись сумарна складова мотивного прогресу. Підкреслимо, що задоволення різнопланових мотивів призводить до оптимального мотивного прогресу, що необхідно цілеспрямовано застосовувати в публічному управлінні та адмініструванні. Оскільки мотив проявляється через людей (працівників), тобто які володіють свідомим проявом своєї діяльності та відповідно управлінським підходом, забезпечуючи можливість врахування особливостей прояву мотивів працівника в колективному прояві їх діяльності через прийняття управлінських рішень.

Властиво з мотивами пов'язані й мотиваційні стратегії діяльності людини, які вже на більш вищому рівні, агрегуючись, стають трендом стратегіології розвитку території, держави. Практично мотиваційні стратегії особистості людини визначають динаміку її розвитку, оскільки за ними слідує вибір важливих для неї цілей (хоча для їх досягнення необхідно мобілізувати різного роду зусилля). Зокрема, серед мотивно-управлінських теорій вагоме місце відводиться й реалізації парадигми державотворчого патріотизму нації (ДТПН) з її стратегіологічною орієнтованістю на розвиток держави [1–2].

За своєю фундаментальною сутністю, державотворчий патріотизм нації (state-creative patriotism of nation) – це все, що народ загалом та кожен громадянин зокрема роблять в інтересах творення незалежної, суверенної, цивілізованої держави (рис. 1).

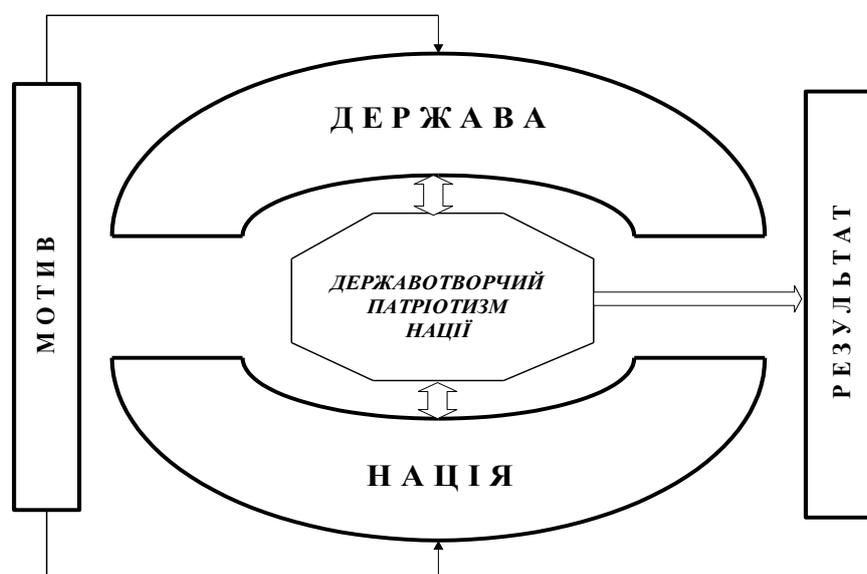

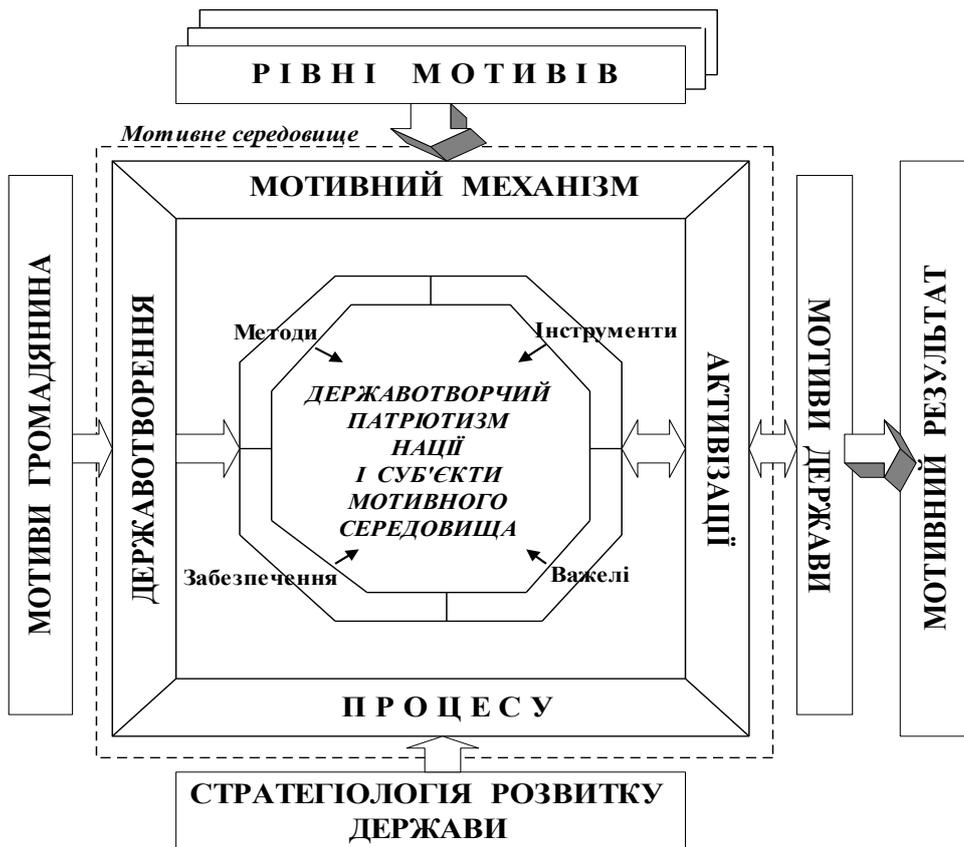
Рис. 1. Мотивна взаємодія нації та держави із формуючо-об'єднуючим проявом (дуалізмом) державотворчого патріотизму нації

Джерело: авторська розробка

Загалом, формування мотивів відбувається поетапно. Якщо на першому етапі проявляється усвідомлене спонукання (через потребу, схильність, бажання); на другому – відбувається прийняття мотиву (усвідомлене спонукання перетворюється в особистісний мотив, тобто співвідноситься з ієрархією її цінностей); на третьому – проходить реалізація мотиву (спонукальна функція поєднується з функцією задоволення потреби, бажання). Лише на

четвертому етапі відбувається закріплення мотиву в характері індивідуума (потенційне спонукання) і вже на кінцевому етапі розвитку мотиву відбувається перетворення (актуалізація) потенційного спонукання в реальний успіх, тобто проявляється мотив досягнення успіху чи мотив уникнення невдач. Розуміючи специфіку етапності формування мотиву особистості можливо через управлінські засади його активізувати в інтересах підвищення динамічності віддачі від конкретного виду завдань.

Загальний же вигляд мотивного механізму активізації процесу державотворення, виходячи з парадигми державотворчого патріотизму нації та стратегіології розвитку держави, наведено на рис. 2.

Рис. 2. Мотивний механізм активізації процесу державотворення, виходячи з парадигми державотворчого патріотизму нації та стратегіології розвитку держави

Джерело: авторська розробка

Стійка увага до прояву мотивів громадянина з позиції ДТПН й стратегіології розвитку держави дозволяє також цілеспрямовано впливати на процес зниження тіньової економіки. Так, виходячи з загальної оцінки світового ВВП у 138,3 трлн дол. США (за даними Міжнародного валютного фонду на 2020 рік [3]) та того, що в середньому до 15% від ВВП знаходиться в тішовій економіці (зокрема, у США до 5%, Японія – до 8%, Велика Британія – до 10%, Європейський Союз – до 18%, Україна – до 30%), можливо стверджувати, що середній рівень податкових недопоступлень через неї в світовий бюджет держав становить біля 5 трлн дол. США. Виходячи з цього, увага до мотиву стає стратегіологічно важливим чинником активізації додаткових фінансових поступлень в бюджети держав.

Мотивна фундаментальність активізації кількісного підходу ДТПН як дієвого стратегіологічного напрямку розвитку кожної держави забезпечує: зростання надходжень в бюджет; зниження рівня тіньової економіки за рахунок активізації патріотичних настроїв платників; зниження витрат на адміністрування податків; формування законослухняної та патріотично свідомої нації; підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції за рахунок активізації патріотичних настроїв працівників за своє; накопичення ефективніших можливостей у держави вирішувати та забезпечувати конституційні права громадян; покращення демографічної ситуації та зниження тенденційних проявів молодих громадян до зовнішньої робочої міграції; забезпечення внутрішньої та зовнішньої поваги до держави, яка може дієво дбати за свою націю; відчутного нарощування частки громадян, що гордяться рідною державою, яка володіє ресурсними (зокрема, фінансовими) можливостями та прагне і вміє їх вчасно підтримати на життєвих шляхах; розширення довіри зовнішніх інституцій до консолідованої нації та нарощування інвестиційних потоків за рахунок інвестиційної привабливості території.

Висновки. Динаміка розвитку світу проявляється й відображається через відповідний синтез функцій мотивів, а мотив стає в своїй основі прагненням, тобто спонукаючим імпульсним поштовхом до свідомого прояву індивідуумом його активності, яка проявляється в діях, забезпечуючи при цьому задоволення певних потреб. Об'єктивно, що людина, живучи в суспільстві, має й спільні мотиви, які синтезуючись та синергуючись переплітаються з потребами формування держави. Мотивним виразом участі громадян в її стратегіологічному розвитку стає державотворчий патріотизм нації. ДТПН – це органічно мотивне відчуття нею як потреб сьогодення з орієнтованістю на ближче й далі майбутнє, так і активна власна участь у розвиткових процесах.

Мотивність ДТПН характеризується домінантами: якісною та кількісною (податковою). Властиво податки є кількісною ознакою й вимірником мотивно-фактичного державотворчого патріотизму нації щодо конкретизації реальної участі (нинішніх та майбутніх) платників податків у формуванні фінансової складової життєзабезпечення й розвитку держави. Через цілеспрямований вплив на мотиви через пропонуваній мотиваційний механізм активізації ДТПН змінюються рівень тінізації економіки. А зміна лише на 1% цього рівня світової економіки забезпечить до 350 млрд дол. США додаткових податкових надходжень у бюджет держав.

Окреслені стратегіологічні питання мають пройти обговорення через крупні міжнародні інституції, зокрема, розгляд в Організації Об'єднаних Націй, оскільки – лише спільними діями можливо активізувати державотворчий патріотизм нації на світовому рівні та забезпечити належну результативність податкових надходжень, навіть знижуючи витрати на їх адміністрування через реальне розуміння мотивної участі кожного громадянина у творенні власної держави й підвищення його законослухняності в мотивному середовищі.

Список використаних джерел:

- [1] Карпінський, Б. А. (2018). *Державотворчий патріотизм нації: податкова домінанта інвестиційного зростання*. Монографія. Львів : Колір ПРО. (Серія „Держава і стратегіологія”).
- [2] Karpinsky, B. A. & Bozshko, S. M. (2006). *Economic Growth at sustainable development of economy. The monography*. Lviv: Prostir-M. (Series „Economy of Territory”).
- [3] *International Monetary Fund*. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=63122827>